

มาตรการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ
: ศึกษากรณีความรับผิดชอบทางอาญาของนิติบุคคล

พ.ต.ท.คมสัน สุขมาก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5460-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MEASURES AGAINST TRANSNATIONAL CRIME :
A STUDY OF CRIMINAL LIABILITY OF LEGAL ENTITIES

Pol.Col.Lt. Khomsan Sugmak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-5460-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

มาตรการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ : ศึกษากรณีความรับผิดชอบทางอาญาของนิติบุคคล

โดย

พ.ต.ท.คมสัน สุขมาก

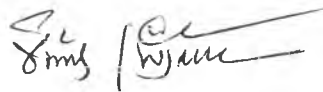
สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยดำเนินการเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิตีพันธ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สำเร็จ เมฆเกรียงไกร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุฉานิต เกิดสมเกียรติ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ชาญเชาว์ ไชยานุกิจ)

คมสัน สุขมาก : มาตรการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ : ศึกษากรณีความรับผิดทาง
 อาญาของนิติบุคคล (MEASURES AGAINST TRANSNATIONAL CRIME : A STUDY
 OF CRIMINAL LIABILITY OF LEGAL ENTITIES) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์
 วีระพงษ์ บุญญะภาส, 124 หน้า. ISBN 974-17-5460-4.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวความคิดแนวทฤษฎีและมาตรการบังคับใช้กฎหมาย
 ศึกษาถึงความแตกต่างของความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคลตลอดจนวิธีการลงโทษนิติบุคคล
 ในประเทศไทยและอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000
 ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายกับนิติบุคคลกระทำความผิด เพื่อนำมาวิเคราะห์กับ
 หลักกฎหมายของประเทศไทยว่ากฎหมายของประเทศไทยมีบทบัญญัติที่เหมาะสม ในการคุ้มครองกระทำ
 ของนิติบุคคลหรือไม่และศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่จะนำเอามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิด
 ทางอาญาของนิติบุคคลตามอนุสัญญาสหประชาชาติมาปรับใช้ในประเทศไทย

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า กฎหมายอาญาและมาตรการลงโทษในทางอาญาที่ใช้แก่นิติบุคคล
 ที่กระทำความผิดในรูปแบบอาชญากรรมข้ามชาติ ในปัจจุบันไม่อาจยับยั้งการกระทำความผิดได้ควรให้
 มีการออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับความผิดที่กระทำโดยองค์การอาชญากรรมข้ามชาติขึ้นมาโดยเฉพาะ
 เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดที่เกิดขึ้นโดยองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ในอันที่จะสามารถ
 นำเอาตัวผู้กระทำผิดที่อยู่เบื้องหลังมาลงโทษ

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2546

ลายมือชื่อนิติกร *หมอก* *หมอก*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *หมอก*

4385211528 : MAJOR LAWS

KEY WORD : CRIMINAL LIABILITY / LEGAL ENTITIES / TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME

KHOMSAN SUGMAK : MEASURES AGAINST TRANSNATIONAL CRIME :

A STUDY OF CRIMINAL LIABILITY OF LEGAL ENTITIES. THESIS ADVISOR :

ASSOC. PROF, VIRAPHONG BOONYOBHAH, 124 pp. ISBN 974-17-5460-4.

The propose of this research is to study about the concept and measure of law enforcement and differences between Thai Law and The United Nation Convention against Transnational Organized Crime 2000 in various ways to find the liability of legal entities guilty and punish them. Also study in problems and obstacles in Thai law enforcement with Transnational Organized Criminals in form of legal entities. This research also look to any way we can adapt The United Nations Convention Against Transnational Organized Crime 2000 in case of Criminal Liability to create better enforce current Thai Law.

The further purpose of this research is to create special legal provision that incorporate The United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000 in Thailand when there is a paucity in current Thai Law that penalize and control transnational organized criminals. The goal is to protect the public and enforce laws against transnational organized criminals to bring not only criminals but also the supporting conspirators to justice.

Field of study Law
Academic year 2003

Student's signature.....*Khomsan Sugmak*
Advisor's signature.....*V. Boonyobha*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ชาญเชาว์ ไชยานุกิจ กรรมการ ที่ท่านได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูลอันเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งต่อผู้เขียนตลอดระยะเวลาการทำวิจัย จวบจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียน ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สำเรียง เมฆเกรียงไกร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุผานิต เกิดสมเกียรติ อาจารย์ วันชัย รุจนวงศ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาช่วยตรวจสอบ แก้ไข ข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณสำหรับกำลังใจจากเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ สิ่งที่สามารถทำได้จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ทำยนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ กำลังใจและห่วงใยผู้เขียนตลอดมา

หากการทำวิทยานิพนธ์นี้จะมีประโยชน์ทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียนขอมอบให้เป็น กตเวทิตาแก่ บิดา มารดา ของผู้เขียน รวมทั้งบูรพาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ และคุณธรรมแก่ผู้เขียนตลอดมา หากมีข้อบกพร่องประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย.....	4
1.3 ทฤษฎีแนวความคิดและสมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.5 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.6 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
2 สภาพปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติกรณีนิติบุคคลกระทำคามผิด.....	7
2.1 ความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาสหประชาชาติ.....	7
2.1.1 ความหมายของคำเฉพาะตามอนุสัญญา.....	7
2.1.2 ประเภทของการกระทำคามผิด.....	11
2.2 สภาพปัญหาขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย.....	12
2.2.1 กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจากยุโรป.....	12
2.2.2 กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจากอเมริกาและประเทศ ใกล้เคียง.....	14
2.2.3 กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจากเอเชียและซีกอีสต์เอเชีย.....	14
2.3 ปัญหาทางกฎหมายไทยในการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	17
2.3.1 อาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร.....	18
2.3.2 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายไทยกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	14
2.3.2.1 ปัญหาบทบัญญัติของกฎหมาย.....	21
2.3.2.2 ปัญหาในด้านมาตรการการลงโทษอาญากับนิติบุคคล.....	29
3 ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคลตามอนุสัญญาสหประชาชาติ.....	31
3.1 ลักษณะของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.2 ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคล.....	33
3.2.1 ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคลในระบบกฎหมาย คอมมอนลอว์.....	35
3.2.2 ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคลในระบบกฎหมายซีวิลลอว์.....	42
3.2.3 ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคลในประเทศไทย.....	47
3.3 ความรับผิดของนิติบุคคลตามอนุสัญญาสหประชาชาติ.....	48
3.3.1 การกำหนดให้การมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะ องค์กรเป็นความรับผิดอาญา (อนุสัญญาฯ ข้อ 5).....	51
3.3.2 การกำหนดให้การฟอกทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรมเป็น ความผิดอาญา (อนุสัญญาฯ ข้อ 6, 7).....	57
3.3.3 การกำหนดให้การจู่โจมทรัพย์บังหลวงเป็นความผิดอาญา (อนุสัญญาฯ ข้อ 8).....	60
3.3.4 มาตรการริบทรัพย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติ.....	63
3.4 ความรับผิดของนิติบุคคลตามอนุสัญญาสหประชาชาติ เปรียบเทียบ กฎหมายไทย.....	66
3.4.1 ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคล.....	66
3.4.2 ความรับผิดทางแพ่งของนิติบุคคล.....	70
3.4.3 ความรับผิดทางปกครองของนิติบุคคล.....	70
4 มาตรการทางกฎหมายตามอนุสัญญาสหประชาชาติที่นำมาบังคับใช้กับ นิติบุคคลกระทำผิดกรณีอาชญากรรมข้ามชาติ.....	78
4.1 มาตรการทางกฎหมายในการลงโทษนิติบุคคล.....	78
4.2 ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคล.....	83
4.3 การริบทรัพย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติ.....	88
4.4 ความร่วมมือระหว่างประเทศในการริบทรัพย์ (อนุสัญญาฯ ข้อ 3).....	90
4.4.1 ทรัพย์สินค้ำที่อาชญากริบ.....	92
4.4.2 การขอและการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการริบ ทรัพย์สิน.....	101

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.5 ขั้นตอนการดำเนินการให้ความร่วมมือในการรับทรัพย์สิน.....	102
4.6 การจัดการทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำอาชญากรรมหรือทรัพย์สิน ที่ถูกริบ.....	105
5 สรุปและเสนอแนะ.....	114
5.1 ในส่วนบทบัญญัติทางกฎหมาย.....	114
5.2 ในส่วนของโทษและมาตรการในการลงโทษนิติบุคคล.....	116
รายการอ้างอิง.....	120
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	124